

## **Vastaus valtuustoaloitteeseen Kouvolan maaseutuohjelman valmistelusta**

**450/00.05.00/2022**

**Kaupunginvaltuusto 14.02.2022 § 20**

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Kimmo Jokirannan, Liisa Varjolan, Markku Pakkasen, Janne Wallin ja Laila Uljaan jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Kouvolan tulee valmistella maaseutuohjelman, joka tähtää asukkaiden, järjestöjen, maaseudulla toimivien yritysten, elintarviketeollisuuden yritysten, metsäteollisuuden arvoketjussa olevien yritysten ja kaupungin hallinnon tiiviiksi yhteistyöksi.

Kouvola on yksi Suomen suurimmista maaseutukaupungeista. Ihmiset saavat elantonsa laajasta metsä- ja maatalouden arvoketjusta. Nyt on kaupungilla ryhtiliikkeen paikka ja nostaa maaseudun kokonaisuus omaksi ohjelmatyöksi. Näin on tehty mm. Kuopiossa, joka on kasvava yliopistokaupunki.

Maaseutuohjelmassa käydään myös läpi vapaa-ajan asukkaiden tarpeet ja toiveet. Maaseudun kehittämisohjelmassa tähdätään ennen kaikkea uuden innovatiivisen yritystoiminnan aikaansaamiseen ja olemassa olevien yritysten uudistamiseen ja kannattavuuden parantamiseen. Vihreät elinkeinot, kuten metsiin perustuvat tuotteet ja palvelut, paikallinen energiantuotanto ja lähiruoka ovat olleet kaupungin strategiassa lapsipuolen asemassa. Uusien elinkeinomahdollisuuksien lisäksi on pidettävä huolta olemassa olevista elinkeinoista. Kouvolan on otettava käyttöön suuren maatalouskaupungin ääni ja osallistuva metsä keskusteluun, lausuttava maatalouspolitiikasta ja rakennettava yhteyksiä tiiviimmin maa- ja metsätalousministeriöön ja Euroopan Unioniin.

Kouvolan Keskusta edellyttää, että maaseutuohjelman rakentaminen alkaa välittömästi.”

### **Kaupunginvaltuuston päätös:**

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

---

**Kaupunginhallitus 06.06.2022 § 189**

**Valmistelija:** apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, [tuukka.forsell\(at\)kouvola.fi](mailto:tuukka.forsell@kouvola.fi)

Valtuustoaloitteessa on ehdotettu maaseutuohjelman valmistelun aloittamista. Maaseutuohjelmalta odotetaan, että se tähtää asukkaiden, järjestöjen, maaseudulla toimivien yritysten, elintarviketeollisuuden yritysten, metsäteollisuuden arvoketjussa olevien yritysten ja kaupungin hallinnon tiiviiksi yhteistyöksi. Asia kuuluu kaupungin strategiayksikölle.

Kouvolan kaupungilla oli erillinen maaseutuohjelma vuosille 2012–2015 (kv 13.2.2012). Ohjelman laatimisesta vastasi elinkeinotoimi mukaan lukien maaseutupalvelut.

Maaseutuohjelman toimenpiteet esiteltiin seuraavien linjausten alla:

1. Maankäyttö ja asuminen (kaavoitus, tontit, rakentaminen).
2. Maaseudun infrastruktuuri (yksityistiet, vesi- ja viemäriverkosto, laajakaista).
3. Kaupungin palvelut (palveluverkko, saavutettavuus, joukko- ja asiointiliikenne, liikkuvat palvelut, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa).
4. Maaseudun kehittäminen (maaseutupalvelut-yksikkö, maaseudun ja vapaa-ajan asukkaiden asukasdemokratia, Leader-toiminta, maaseutuvaikutusten arviointi, elinkeinojen ja yritysten kehittäminen).
5. Asukkaiden osallistuminen ja osallisuus (kyläavustukset, yhteistyö yhdistysten kanssa, kylien neuvottelukunta, vapaa-ajanasukastoimikunta, uusia osallistumisen muotoja, viestintä maaseudun kohderyhmille, maaseutulautakunta).

Maaseutuohjelman arvioidaan olleen realistinen ja toteutuneen hyvin, sillä kaupunki toteuttaa tai on saanut valmiiksi useimpia ohjelmassa esitettyjä toimenpiteitä.

Maaseutuohjelman linjaukset ja toimenpiteet päivitettiin vuosille 2014–2017. Linjaukset sisällytettiin elinvoimaohjelmaan vuosille 2016–2020. Nykyisin kaupungin strategiaa toteutetaan kahden kasvuohjelman kautta, Hyvinvoinnin kasvu ja Elinvoiman kasvu -ohjelmilla. Useita aikaisempia kehittämissuunnitelmia ja ohjelmia mukaan lukien maaseutuohjelma linkitettiin kasvuohjelmiin. Tässä yhteydessä oli sovittu, että maaseutuohjelma erillisenä asiakirjana poistuu ja sisältö huomioidaan kasvuohjelmissa.

Elinvoiman kasvu -ohjelmassa on huomioitu maaseudun elinvoimaisuutta tukevia asioita ja kehittämistavoitteita. Maaseudun mahdollisuuksia elinkeinona ja asumisympäristönä on esitelty mm. kohdissa 4.1 Omaleimainen asuminen ja vapaa-aika – veto- ja pitovoimaa, 4.2 Verkostotyö ja -rahoitus – tulevaisuus tehdään yhdessä, 5.3 Osaaminen ja innovaatio – koulutus- ja innovaatiotoiminta sekä 5.5 Luova hyvinvointi –lähiruokaa, hyvää oloa ja elämyksiä. Itse asiassa useat ohjelman elinvoimavalinnoista hyödyttävät yhtä lailla maaseutu- kuin kaupunkialueitakin. Elinvoiman kasvu -ohjelmassa todetaan myös,

että kehityspäätöksissä Kouvolan tukena on maaseutualueet ja -tuotanto.

Elinvoiman kasvu -ohjelmassa on nostettu esiin havainto, että ruoantuotannon ketju alkutuotannosta jalostukseen on Kouvola vahva. Monet kouvolaalaiset saavat elantonsa tästä ketjusta ja kuuluvat niiden noin 7000 kymenlaaksolaisen joukkoon, jotka työskentelevät maataloudessa, elintarviketeollisuudessa, elintarvikkeiden tukku- ja vähittäiskaupassa ja ravitsemispalveluissa. Kun lasketaan mukaan välillisesti työskentelevät, joukko suurenee entisestään. Kouvola on erittäin mittareilla ilmaistuna maa- ja metsätaloustuotannossa kärkisijoilla Suomessa. Kouvola on maatilojen määrältään Suomen suurin kunta, viljelyalaltaan Suomen 2. suurin kunta ja maatilojen kokonaistuloiltaan Suomen 7. suurin kunta. Lisäksi puunmyyntitulot ovat Kouvola maan suurimpien joukossa. Luomutuotannossa on noin viidennes peltoalasta ja luomutuottajien osuus on suurempi kuin Suomessa keskimäärin.

Kouvolan maa- ja metsätalouden mittakaava valtakunnallisessa vertailussa ja elintarvikesektorin merkittävyys sekä maaseudun elinkeinojen ja yritysten kehittämistarpeet ja maaseudulla asuvien kouvolaalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen ovat varteen otettavia perusteluja valtuustoaloitteessa ehdotetulle työlle. Työn kiireellisyyttä korostaa osaltaan se, että maaseudun toimijat vähenevät, esimerkiksi maatilojen määrä vähenee Kouvola noin 4 % vuodessa, joka on myös valtakunnallinen suuntaus. Alkutuotannon volyymi on vielä pysynyt suurin piirtein samansuuruisena. Elinkeinojen hiipuessä ja väestön vähetessä maaseudun elinvoima vähenee.

Elintarviketalouden kehittäminen koko ruokaketjun osalta - pellolta pöytään – voi osaltaan tarjota vastauksia elinvoimahaasteeseen. Kouvola elintarviketeollisuuden toimialalla on potentiaalia ja on hyvä tarkastella, millä keinoilla alan kasvua, uusia mahdollisuuksia ja kehittämistä voitaisiin edistää. Ajankohtaisena lisähaasteena on ruokaomavaraisuuden turvaaminen, joka on valtakunnallisesti tullut entistä vahvemmin esiin.

Maaseudun elinvoima on keskiössä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueellisessa maaseutustrategiassa ohjelmakaudelle 2021–2027 ja Pohjois-Kymen Kasvu ry:n strategiassa rahoituskaudelle 2021–2027. Strategioita on äskettäin laadittu. Lisäksi Kymenlaakson liiton alue- ja rakennepoliittikan ohjelman 2021–2027 kautta ohjautuu kehittämisrahaa maaseutualueille.

Kouvolan kaupungin maaseutuohjelma vuosille 2012–2015 laadittiin nykyistä suuremmalla resurssilla, joka koostui elinkeinotoimen ja maaseutupalvelujen henkilöstöstä (tuolloin 15 henkilöä). Nykyisin maaseutupalveluissa on 8 viranhaltijaa. Maaseutupalvelut hoitaa edelleen samaa päätehtäväänsä eli Ruokaviraston delegoimaa maaseutuhallinnon viranomaistehtävää, johon kuuluu esimerkiksi EU:n ja kansallisten tukien maksaminen alueen maataloille. Päätehtävän

lisäksi maaseutupalvelujen tehtäviin kuuluvat maaseudun ja kylien kehittäminen, maaseudun ja vapaa-ajanasukkaiden osallisuuden vahvistaminen (kylien neuvottelukunta ja vapaa-ajanasukastoimikunta) ja yksityistieasiat. Maaseutupalveluissa voidaan käyttää aikaa eilakisääteisiin tehtäviin sen verran kuin maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävistä jää käytettäväksi.

Maaseutupalvelut toteuttaa maaseudun kehittämistehtävää myös sidosryhmien kanssa. Maaseudun kehittämisen yhteistyöryhmä kokoaa kehittämisverkostoon kaupungin ja muita toimijoita, kuten Kouvola Innovation Oy, paikallinen Leader-ryhmä Pohjois-Kymen Kasvu ry ja ProAgria Etelä-Suomi. Ryhmän tarkoituksena on kokoontua keskustelemaan ja löytämään yhteistyömahdollisuuksia kumppanuusosapuolten maaseudun kehittämiseen liittyvistä hankkeista ja toimenpiteistä. Tiivistä yhteistyötä tehdään myös Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kanssa, jolla on merkittävä rooli EU:n ja valtion rahoituksen ohjaamisessa maaseudulle.

Vertailtaessa vastaavia kaupunkeja ainakin Kuopiolla on tuore maaseutuohjelma 2022–2030 ja verrokkikaupungeista Joensuulla on maaseutuohjelma 2021–2025. Lahdella ja Hämeenlinnalla on ollut omat ohjelmansa, jotka ulottuivat vuoteen 2020.

Edellä esitetty vahvistaa tarpeen laatia kaupungin maaseutupoliittiset linjaukset, jossa huomioidaan kaupungin ja eri toimijoiden yhteistyö, kuten valtuustoaloitteessa toivotaan. Työstä tulisi enemmänkin kokoava esitys, koska kaupungilla ei yksin ole mahdollisuutta sitoutua huolehtimaan eri toimijoiden tehtäväalueiden laajasta kokonaisuudesta. Maaseutupoliittiset linjaukset esittäisi Kouvolan maaseudun kehittämisperustan sekä linjaisi suuntaa ja valintoja kehittämiselle koko verkostoa varten. Toteuttamisessa korostettaisiin aktiivista viestintää ja Kouvolan tunnettavuuden lisäämistä maaseutukaupunkina.

Elinvoiman kasvu -ohjelmassa todetaan, että tulevaisuuden elinvoimaa ei tehdä kaupunkikonsernissa, vaan se edellyttää useilta sektoreilta samansuuntaisia toimenpiteitä. Tästä näkökulmasta tuloksellisempaa olisi laatia ohjelma, jonka valmisteluun ja toteuttamiseen sitoutuisivat myös ulkopuoliset toimijat, maaseudun eri verkostoista. Verkoston rakentaminen ja johtaminen toteuttamaan yhteisiä tavoitteita vaatisi kaupungilta resurssien sitomista pitkäaikaiseen projektiin. Ilman lisäresursseja näin laajan ohjelman toteuttaminen ei ole mahdollista.

Nykyisessä tilanteessa on järkevää valmistella maaseutupoliittiset linjaukset yhteistyössä kaupungin sisäisesti mukaan lukien Kinno ja käymällä vuoropuhelua ulkoisten yhteistyökumppanien, sidosryhmien ja maaseudun toimijoiden verkostojen kanssa. Valmistelun koordinoivastuu on kaupungin strategiayksiköllä ja maaseutupalvelut on mukana valmistelutyössä.

Lisätietoja: maaseutupalvelujen päällikkö Minna Anttila, puh. 020 615 7826, minna.anttila(at)kouvola.fi; kehittämispäällikkö Liisa Kolari, puh. 020 615 8026, liisa.kolari(at)kouvola.fi; kehittämispäällikkö Katariina Valtonen, puh. 020 615 7033, katariina.valtonen(at)kouvola.fi

**Kaupunginjohtajan ehdotus:**

Kaupunginhallitus päättää antaa valtuustoaloitteeseen yllä selostusosassa olevan vastauksen.

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aiheutta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

**Kaupunginhallituksen päätös:**

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

---

**Kaupunginvaltuusto 13.06.2022 § 71**

**Kaupunginhallituksen ehdotus:**

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aiheutta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

**Asian käsittely:**

Puheenvuoron käytti valtuutettu Lasse Siukkola.

**Kaupunginvaltuuston päätös:**

Kaupunginvaltuusto hyväksyi päätösehdotuksen.

---